

Wykorzystanie statystyki w rozpoznawaniu przyczyn zachorowalności na MALARIĘ

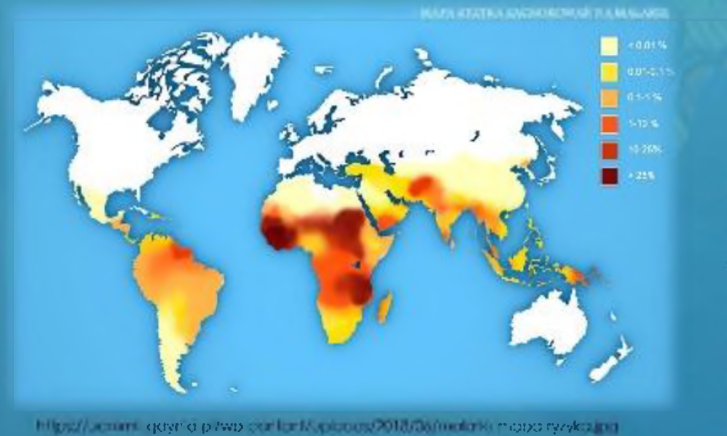
Kolegium nauk medycznych - Uniwersytet Rzeszowski

Zuzanna Wnęk

Celem jest przedstawienie światowej sytuacji epidemiologicznej dotyczącej skali występowania malarii (1), rozpoznanie czynników ryzyka oraz nakreślenie przykładowych działań ograniczających bądź likwidujących przyczyny ze szczególnym zwróceniem uwagi na rolę biostatystyki w walce z malarią (2).

Problem zachorowalności na malarię w dobie postępu cywilizacyjnego i związanej z nim globalizacji, jej profilaktyki i zwalczania skutków pozostaje jednym z istotnych w zakresie zadań publicznych lokowanych w obszarze ochrony zdrowia.

Z drugiej zaś strony specyfika i przebieg tej choroby stanowią wciąż istotne wyzwanie dla medycyny, zwłaszcza w zakresie związanym z badaniami i rozwojem, w znalezieniu takich rozwiązań chemicznych czy biologicznych, w tym leków i szczepionek, które będą skuteczne (3).

<https://www.kajm.pl/wideo/parlamentaryzm/2018/06/malaria-mozna-ryzykujac>

CZYNNIKI RYZYKA

Poziom indywidualny : odporność, pochodzenie genetyczne, odżywianie, czynności zawodowe, przestrzeganie praktyk profilaktycznych i historia podróży (4).

Poziomu gospodarstwa domowego : rodzaj konstrukcji gospodarstwa domowego, odległość od miejsc rozrodu komarów, źródło dochodu gospodarstwa domowego, nawyki i zwyczaje profilaktyczne (4).

Poziom eko-społeczny : rodzaj krajobrazu, działalność gospodarza oraz zawód i mobilność człowieka (5).

Dla przykładu: Spośród 4696 przeanalizowanych badań 20 spełniało kryteria włączenia do analizy jakościowej, a 15 z nich dostarczyło danych niezbędnych do włączenia do metaanalizy. Szansa na zarażenie malarią była wyższa u dzieci najbiedniejszych niż u biedniejszych (nieskorygowany iloraz szans [OR] 1,66, 95% CI 1,35–2,05, $p < 0,001$, $I^2 = 68\%$; skorygowany OR 2,06, 1,42–2,97, $p < 0,001$, $I^2 = 63\%$), efekt, który był spójny we wszystkich podgrupach (4).

PROFILAKTYKA, DIAGNOSTYKA, LECZENIE

Obecne strategie zwalczania wektorów to : stosowanie moskitiery nasączoną insektycydami (ITN).

W diagnostyce konieczne jest wykonanie badań parazytologicznych, czyli badania mikroskopowego bądź szybkiego testu diagnostycznego (RDT).

Wiedza i świadomość społeczna na temat malarii.

Leczenie farmakologiczne oraz ziołolecznictwo (6).

Zbadano 628 zidentyfikowanych ludzi

W indywidualnej metaanalizie danych uczestników stwierdzono, że leczenie istotnie zmniejszyło częstość występowania zarodźca sierpowatego (skorygowany RR [ARR] 0,46, 95% CI 0,40-0,53; $p < 0,0001$; 15 648 osób; 11 badań), niedokrwistości (ARR 0,85, 0,77-0,92; $p < 0,0001$; 15 026 osób; 11 badań), a następnie malarii klinicznej (ARR 0,50, 0,39-0,60; $p < 0,0001$; 1815 osób. (7).

PODSUMOWANIE

Obecnie główne przeszkody w walce z malarią to rosnąca oporność pasożytów i przenoszących je komarów na środki farmakologiczne i chemiczne oraz spadające nakłady finansowe państw zachodnich na pomoc krajom endemicznym. Używanie insektycydów wpływa na zachowanie komarów, które coraz częściej są aktywne na zewnątrz oraz w ciągu dnia zamiast w nocy.

Trwają również zaawansowane prace nad nowymi lekami antymalarycznymi, włączając w to największą nadzieję, ELQ-300, który jako pierwszy lek antymalaryczny w historii działałby na wszystkie trzy stadia rozwojowe pasożyta, a więc blokując dodatkowo transmisję Plasmodium z komarów na ludzi. Na etapie badań klinicznych jest również ponad 20 szczepionek przeciwko malarii, z czego jedna, o nazwie RTS,S/AS01 w fazie zaawansowanej (8).

Literatura:

1. WHO. Global Malaria Programme - World Health Organization. World Malaria Report 2021.
2. Kleischmidt L., Bagayoko M., Gpy C., Craig M. & La Sueur D. (2000). A spatial statistical approach to malaria mapping. *International Journal of Epidemiology*, 29:355-361.
3. Gething P. W., Patil A. P., Smith D. L., Guerra C. A., ... & Hay S. I. (2011). A new world malaria map: Plasmodium falciparum endemicity in 2010. *Gething et al. Malaria Journal*, 10:378.
4. Cohen J. M., Smith D. L., Cotter Ch., Ward A., Yamey G., Sabot O. J. & Moonen B. (2021). Malaria resurgence: a systematic review and assessment of its causes. *Cohen et al. Malaria Journal*, 11:122.
5. Umer M. F., Zofeen S., Majeed A., Hu W., Qi X., & Zhuang G. (2019). Effects of Socio-Environmental Factors on Malaria Infection in Pakistan: A Bayesian Spatial Analysis. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16, 1365.
6. Cibulskis R. E., Aregawi M., Williams R., Otten M. & Dye Ch. (2011). Worldwide Incidence of Malaria in 2009: Estimates, Time Trends, and a Critique of Methods. *Plos Medicine* Volume 8|Issue 12:e1001142
7. Cohee L. M., Opondo Ch., Clarke S. E., ... & Chico R. M. (2020). Preventive malaria treatment among school-aged children in sub-Saharan Africa: a systematic review and meta-analyses. *Published by Elsevier Ltd*
8. Majkut G. (2014). Porównanie sytuacji epidemiologicznej wybranych chorób w Malawi, Tanzanii i Ugandzie. Rozprawa doktorska. Uniwersytet Medyczny Im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu.